

Handläggare
Nanushka Yeaman
Telefon: 08-508 31 921**Till**
Kulturnämnden

Stöd till lokalförvaltande organisationer

Förvaltningens förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar om stöd till lokalförvaltande organisationer för 2019 enligt följande:

1. 25 077 000 kronor som grundstöd.¹
2. 2 586 000 kronor som kompensationsstöd för nolltaxa.
3. 2 030 000 kronor som medel för senare fördelning.
4. 250 000 kr till bokningsadministration.

Totalt: 29 943 000 kr.

5. Ärendet förklaras omedelbart justerat.

Robert Olsson
Kulturdirektör

Patrik Liljegren
Chef kulturstrategiska staben

Sammanfattning

I tjänsteutlåtandet redovisar kulturförvaltningen sitt förslag till stöd till lokalförvaltande organisationer 2019 samt de kriterier och överväganden som förvaltningen bygger förslaget på. Förvaltningen föreslår nämnden att fatta beslut om stöd till området samlingslokaler och hemgårdar till en summa om 29 943 000 kr för år 2019. Av budgetmedel för 2019 har nämnden vid tidigare möten fattat beslut om 3 600 000 kr för fleråriga stöd. Området kommer därmed enligt förslag beviljas ett stöd om totalt 33 543 000 kr för 2019. I bilaga 2 ges en fördjupad

¹ Denna summa omfattar ej redan beviljade fleråriga stöd för 2019. För detaljer: se tabellen på sidan 12 alternativt bilaga 1.

information om de enskilda stödmottagarna samt motiveringar till förvaltningens ställningstaganden.

UTLÅTANDE

Ärendet och dess beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben i samarbete med handläggargruppen, administrativa staben och i dialog med lokalhållare och fastighetsägare. För bedömningar av ansökningar har även en referensgrupp bestående av fem personer med relevanta kompetenser bidragit. Dessa är:

Namn	Avdelning	Kompetens
Mats Sylwan	Extern utredare	Kultur och folkbildning
Per-Olof Thörnquist	Kulturförvaltningen	Lokaler
Martin Hafström	Kulturförvaltningen	Programverksamhet och lokal samverkan.
Julia Persson	Kulturförvaltningen	Ekonomi
Daniel Lindfors	Stadsledningskontoret	Föreningsliv och social hållbarhet

Bakgrund

De föreningsdrivna samlingslokalernas historia

Då Stockholms stad på trettioalet började planera de nya stadsdelar som skulle växa fram tjugo år senare fanns mötesplatser för föreningsliv och kultur inritade som självklara delar på den nya kartan. Verksamheterna skulle bygga på en samverkan mellan staden och de lokalförvaltande organisationer som antingen nybildades eller redan fanns på plats genom den etablerade Folkets hus- och Medborgarhusrörelsen. I vissa fall drevs husen av staden själv och som mest uppgick beståndet till cirka 90 kommunalt drivna eller stödda samlingslokaler.

Så småningom etablerades en politisk samsyn om att stadens möteslokaler skulle drivas av föreningslivet. Samtidigt minskade antalet successivt till dagens nivå, ett trettioal lokalförvaltande organisationer, en familj som också består av hemgårdar och kulturhistoriska gårdar.

En stödform – tre inriktningar

De lokalförvaltande organisationerna utgör en komplex struktur inom en och samma stödordning. Vid sidan av de allmänna samlingslokalerna med fokus på lokaluthyrning finns sex hemgårdar med rötter i engelska ”settlement”, en rörelse som ville utjämna klassmotsättningarna och ge arbetarna möjlighet till studier och bildning. Hemgårdarna i Stockholm fungerar som öppna fritidsgårdar med kultur- och studieinriktning och har mycket begränsad lokalupplåtelse. De är kostnadskrävande genom att den öppna verksamheten kräver hög bemanning och deras centrala lägen medför höga hyror.

En tredje lokalförvaltande kategori utgörs av de kulturhistoriskt värdefulla gårdar som ägs av Stockholms stad och som sedan hyrs ut till lokalförvaltande föreningar.

Olika förutsättningar

I takt med den ökande globaliseringen har Stockholms stadsdelar blivit alltmer segregerade. För samlingslokalerna innebär det att de som finns på till exempel Järvafältet arbetar med andra förutsättningar och inriktningar än de som ligger i innerstaden eller söder om tullarna. Många medlemsföreningar på Järvafältet bygger på etniska eller religiösa anknytningar, vilket gör att fredagsbön och koranundervisning kan vara vanliga inslag i vissa samlingslokaler på Järva, dock inte alla. Föreningarna i till exempel Farsta, Bagarmossen, Årsta, Hägerstensåsen representerar det, oftast sekulära, traditionella civilsamhället där det finns en vana vid föreningsliv.

Den ovan beskrivna bilden av samlingslokalerna och kopplingen till deras socioekonomiska stadsdelsläge är synbar men absolut inte entydig. Det finns flera exempel på nytänkande och spännande demokratifrämjande verksamhet i de nordvästra stadsdelarna, inte minst Folkets Husby, liksom det finns lokalhållare i innerstaden eller Söderort som har problem med förnyelsen.

Alternativa aktörer

De lokalförvaltande organisationerna har historiskt betingade inriktningar och lokalmässiga kvaliteter som inte alltid motsvarar behoven i en växande storstad. Det traditionella föreningslivet med krav på fysiska mötesplatser krymper och samtidigt finns det en växande privat marknad för mötesplatser som tillgodoser nya behov. Den utvecklingen går hand i hand med storstadens allt mer nischade kultur- och klubbiv där kravspecifikationerna ser

annorlunda ut än de som tidigare gällde för till exempel Folkets hus A-sal.

Utmaningar

Nytänkande

Flera föreningar arbetar mycket medvetet och framgångsrikt med att utveckla både lokaler och verksamhet för att möta de utmaningar som beskrivs ovan. Här spelar styrelsernas engagemang och förmåga till nytänkande kring ekonomi och verksamhet stor roll. Flera föreningar har de senaste åren sökt och fått bidrag från Boverket och Kulturrådet för lokal- och verksamhetsutveckling, i flera fall matchade av kulturnämnden, vilket inneburit mer ändamålsenliga lokaler.

Finansiering

Ekonomi är en viktig framtidsfråga för de lokalförvaltande organisationerna. Fortfarande utgör det kommunala stödet en betydande del av intäkterna och det är uppenbart att om verksamheterna ska utvecklas så är det nödvändigt att utveckla nya intäktsmodeller. Några lokalhållare har prövat nya vägar. Exempel på detta är Nya Rågsveds Folkets hus som driver ett socialt företag i Högdalen och som även varit framgångsrik när det gäller projektfinansiering genom statliga medel. Förvaltningen har i ett pilotprojekt skapat incitament för samlingslokalerna att arbeta med crowdfunding. Ett flertal har prövat modellen med varierad framgång. Föreningen Folkkulturcentrum har framgångsrikt lyckats delfinansiera ett av sina program på detta sätt - det lokalt förankrade teaterprojektet "Spelet om Hjorthagen".

Samarbete

Samarbete är ett annat nyckelord. För att driva ett lokalt kulturhus som både innehåller öppen kulturverksamhet och lokalupplåtelse till föreningslivet är det nödvändigt att samverka med andra aktörer. I takt med att Stockholm växer förändras stadsdelarna och deras befolkningssammansättning. Gamla och nya stockholmare med kulturellt kapital får inte längre plats i innerstaden och bosätter sig i ytterstadsdelarna och deltar i uppbyggandet av ett vitalt lokalt kulturliv. De tydligaste exemplen på den utvecklingen är Bagarmossens Folkets hus, Midsommargården vid Telefonplan och Folkkulturcentrum i Hjorthagen. Folkets Husby på Järvafältet är en del av samma vitaliseringstrend, i så mån att verksamheten drivs av engagerade aktivister som via folkbildande insatser bidrar till egenmakt och

framtidstro för unga Husbybor. Gemensamt för samtliga nämnda samlingslokaler är att de samarbetar intensivt med närstående aktörer för att stärka den lokala förankringen, vilket gett positivt utbyte både vad gäller ekonomi, verksamhet och besök.

Nya krav

Samtidigt är det tydligt att somliga verksamheter har svårt att möta de nya krav som ställs på lokalförvaltande organisationer. Det går att urskilja ett mönster där flera äldre hemgårdar och samlingslokaler fått allt större problem med såväl verksamhet som ekonomi. Resultatet är låg bemanning och servicenivå, tomma lokaler och återkommande ekonomiska problem vilket skapar en ond cirkel som är svår att bryta utan att styrelsen beslutar sig för kraftfulla förändringsåtgärder.

Stödmodellen

Syfte med stödet

Huvudmotivet för stadens stöd till lokalförvaltande organisationer är att tillgodose föreningslivets, kulturlivets och stockholmarnas behov av lokaler för att förverkliga demokratiska mål i samhället. I detta syfte ingår att främja publik kulturverksamhet i hela staden. De av staden stödda kulturlokalerna ska kännetecknas av hög kvalitet avseende både verksamhet och organisatorisk förmåga och vara anpassade till medborgarnas efterfrågan.

Stödkonstruktion

Stödet innehåller ett grundstöd, ett investeringsstöd samt ett kompensationsstöd för nolltaxeupplåtelse. Kompensationsstödet uppgår till 75 kr/timme och baseras på redovisning av föregående års uthyrning till nolltaxegrupper. Grundstödet kan beviljas för ett, två eller tre år. Villkor för flerårigt grundstöd är att den sökande organisationen kan presentera en trovärdig flerårig plan, vision och budget.

Riktlinjer

I stödets riktlinjer, beslutade av kulturnämnden 2014, anges att kulturförvaltningen ska beakta följande kriterier:

- Volymen på lokaluthyrning till föreningsliv och andra brukare.

- Volymen på upplåtelsen till 0-taxegrupper och andra subventionerade grupper.
- Omfattning och kvalitet på lokaler, service och mötesfaciliteter.
- Lägesfaktor avseende geografi, kommunikationer och tillgång till alternativa möteslokaler.
- Förmåga att driva verksamheten effektivt och i god administrativ ordning.
- Utvecklingsmöjligheter avseende ekonomi och verksamhet.

Utfall för verksamhetsåret 2018

För verksamhetsåret 2018 beviljade kulturnämnden stöd till 30 ideella organisationer för att driva lika många lokaler på olika platser i staden. Kulturnämnden beviljade stöd till verksamheterna om 35 064 925 kronor (grundstöd, investeringsstöd och kompensationsstöd). Därtill beviljades stöd för investeringar i lokalerna med 1 959 163 kronor (medfinansiering till stöd från Boverket). Övriga kostnader om 3 793 912 omfattar skolersättning, bokningskostnader, reserverade medel för fleråriga stöd och utvecklingsmedel för stödområdet.

Nyckeltal och analys för 2018

Avräkningsdatum 2018-10-27

- Antalet deltagare/besökare har ökat med 3 procent mellan 2017 och 2018 från cirka 1 837 000 till 1 888 000. Beräkningarna görs utifrån bokförda deltagare i stadens bokningssystem och verksamheternas redovisningar samt uppskattningar av deltagare vid kultur- och utbildningsprogram. Det är deltagare på öppna kulturprogram och betalande besökare som representerar ökningen.
- Det totala antalet rapporterade nolltaxetimmar ligger på 40 000, vilket är oförändrat i förhållande till 2017. På grund av ett antal avhopp från stadens bokningssystem Interbook, har inte alla timmar som rapporterats av aktörer med egna bokningssystem kunnat verifieras. Därför är kompensationsstödet 17 % mindre 2018 än 2017.

Särskilda satsningar 2018

I budget för 2018 beslutades om 2 970 075 kronor för fördelning senare under verksamhetsåret. Medlen har använts för medfinansiering av fyra stöd från Boverket, samt fyra satsningar på ungt arrangörskap på Järva, i Skärholmen, Gamla Stan och Hägersten.

Nya samlingslokaler

Under 2018 har inga nya samlingslokaler tillkommit. Park Älvsjö och Sköndalsgården är med i stödsystemet sedan 2017, under åren 2014-2016 tillkom Föreningen Folkkulturcentrum i Hjorthagens kulturhus, Folkets Husby (tidigare Husby Träff) och föreningen Folk i Skärholmen.

Inriktning och uppdrag för 2019

I stadens budget för 2019 har kulturnämnden fortsatt ansvar för att stödja de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna.

Grundstöd

Grundstödet ska bygga en ekonomisk bas för en lokalförvaltande organisation men det behöver i regel kompletteras med andra intäkter. För 2019 har verksamheterna sammanlagt ansökt om 44 996 kronor i grundstöd. Förslaget för 2019 innebär att grundstödet inte höjs för verksamheterna. 25 verksamheter får oförändrat stöd, 5 verksamheter får sänkt stöd och en ny sökande får avslag.

De som behållit sin stödnivå har uppvisat styrkor i bedömningsgrunderna, genom att exempelvis erbjuda ett kvalitativt programutbud, ha en stark lokal förankring med innovativa samarbeten eller uppvisa ambitiösa och genomförbara planer på förändringar i syfte att nå nya målgrupper.

Förändringar

Fem aktörer föreslås sänkt grundstöd med 1 650 000 kr. Dessa är Alviks kulturhusförening, Farsta Föreningsråd, Kista Träffs föreningsråd, Medborgarhusföreningen Trappan i Vällingby och Spånga Medborgarhusförening. Verksamheterna som föreslås minskat grundstöd visar på en svag utvecklingspotential och brister utifrån bedömningsgrunderna. Detaljerade motiveringar till samtliga sänkningar återfinns i bilaga 2 under respektive aktör.

Nya sökande

Nya sökande för verksamhetsåret 2019 är Off Stockholm, en professionell teatergrupp/kulturaktör som driver en liten samlingslokal i Blackeberg med fokus på film och social hållbarhet. Deras ansökan avslås i detta förslag. Förvaltningens bedömning är att det inte finns utrymme att prioritera stöd till någon ny aktör inom samlingslokalstödet 2019.

Kompensationsstöd

Kompensationsstödet är en ersättning för uthyrning till nolltaxade grupper som är riktade mot barn och unga, funktionsvarierade och personer som försöker lämna ett missbruk. Ett krav för att detta stöd ska betalas ut till lokalförvaltaren är att föreningen ansökt om och beviljats nolltaxestatus av idrottsförvaltningen. Ersättningen för uthyrning till nolltaxade grupper är 75 kronor per timme. Underlaget för beräkningen av nolltaxetimmar kommer från InterBook, idrottsförvaltningens bokningssystem och utdraget görs i slutet av oktober med ett prognostiserat resultat för verksamhetsåret 2018. Uthyrningen till nolltaxade grupper 2018 utgör cirka en tredjedel av den samlade lokalupplåtelsen i stadens bokningssystem. (33 000 timmar av 104 000 timmar).

Ytterligare 7000 timmar är rapporterade från aktörer som lämnat Interbook och bokar nolltaxeberättigade föreningar med egna system. Dessa underlag har granskats av kulturförvaltningen. Det totala antalet rapporterade nolltaxetimmar ligger därmed på 40 000 (oförändrat i förhållande till 2017). Eftersom alla timmar som rapporterats av aktörer med egna bokningssystem inte har kunnat verifieras är kompensationsstödet mindre i år än 2017. (Exempelvis uppfyller ett antal föreningar som hyrt lokal till nolltaxa inte idrottsförvaltningens krav för nolltaxeföreningar.)

Investeringsstöd

17 verksamheter har ansökt om investeringsstöd till ett belopp om 6 506 000 kr. Efterfrågade investeringar är fastighetsåtgärder, teknisk upprustning eller inventarieinköp. De efterfrågade insatserna specificeras under respektive aktör i bilaga 2. Kulturförvaltningen föreslår att inte prioritera några investeringsstöd för 2019 till förmån för att behålla nivån på grundstödet, där det inte är motiverat med minskat stöd.

Fleråriga stöd

Förvaltningen föreslår inga nya fleråriga stöd i denna beredning. För tre lokalförvaltande organisationer utgår redan beslutade fleråriga stöd om totalt 3 600 000 kronor för 2019. Se tabell.

Förening	Lokal	Redan beviljat grundstöd för 2019 (tkr)
Stiftelsen Birkagården	Birkagården	1850
Årsta Folketshusförening	Årsta Folkets Hus	900
Åsö föreningsråd	Pumpan	850
SUMMA		3600

Verksamheter som ansöker om medfinansiering till Boverkets stöd till allmänna samlingslokaler

Två verksamheter har i sin ansökan skrivit att de avser att senast den 1 december 2018 ansöka om stöd av Boverkets investeringsbidrag till allmänna samlingslokaler. De är Byggnadsföreningen Älvsjö (Park Älvsjö) och Spånga Medborgarhusförening (Spånga Folkan). De efterfrågade insatserna specificeras under respektive aktör i bilaga 2. Förvaltningen föreslår att inte prioritera kommunal medfinansiering 2019 till förmån för att behålla nivån på grundstödet där det inte är motiverat med minskat stöd.

Jämställdhetsanalys

Vid handläggning av stöd till lokalförvaltande organisationer är jämställdhet en av bedömningsgrunderna. Medborgarundersökningen 2018 visar att stadens kvinnor är mer nöjda med tillgängligheten till lokala mötesplatser för föreningsliv än vad männen är (56 mot 49 procent). De är också mer nöjda med möjligheten för vuxna att själva eller i föreningsliv utöva kultur (59 mot 53 procent).

Den kartläggning av lokalförvaltande organisationers arbete mot hot, övergrepp och sexuella trakasserier som gjordes efter #metoo. 2017 visade att 19 av 25 svarande arbetade aktivt med dessa frågor. Samma kartläggning visade även att 32 procent av de svarande samlingslokalerna kände till att hot, övergrepp eller sexuella trakasserier hade förekommit mot eller hos dem vid något tillfälle. I denna ansökningsomgång har samtliga sökande för första gången fått besvara hur de jobbar med dessa frågor, och en analys av detta kommer göras under 2019.

Förvaltningen följer utvecklingen noga, och kommer under året att hålla en löpande dialog med samlingslokalerna kring deras jämställdhetsarbete.

Prioriterade stadsdelsområden

Förvaltningen har de senaste åren arbetat med prioritering av stadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Skarpnäck och Spånga-Tensta. Med detta förslag uppnås en jämn fördelning mellan prioriterade stadsdelsområden och övriga stadsdelar. Antalet lokaler är också jämn, det finns 16 lokalförvaltande organisationer i de prioriterade stadsdelarna, varav 8 ligger i Järva. I övriga stadsdelsområden finns 15 samlingslokaler.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår nämnden att fatta beslut om stöd till området samlingslokaler och hemgårdar till en summa om 29 943 000 kr för år 2019. Av budgetmedel för 2019 har nämnden vid tidigare möten fattat beslut om kr 3 600 000 kr för fleråriga stöd. Området kommer därmed enligt förslag beviljas ett stöd om totalt 33 543 000 kr för 2019.

Den samlade bedömningen på varje ansökan och motiveringar till beslut framgår i bilaga 2.

Fördelning av anslagets poster

1. 25 077 000 kronor som grundstöd.²
2. 2 586 000 kronor som kompensationsstöd för nolltaxa.
3. 2 030 000 kronor som medel för senare fördelning.
4. 250 000 kr till bokningsadministration.

Totalt: 29 943 000 kr.

² Denna summa omfattar ej redan beviljade fleråriga stöd för 2019. För detaljer: se tabellen på sidan 12 alternativt bilaga 1.

Tabell över förslag till grundstöd.

	Grundstöd 2019	Grundstöd 2018	Grundstöd skillnad
ABF (Tensta Träff)	*	1500	-1500
Alviks kulturhusförening (Alviks medborgarhus)	1 240	1 440	-200
Bagarmossens folketshusförening (Bagarmossens Folkets Hus)	1 600	1 600	0
Byggnadsföreningen Älvsjö med omnejd (Park Älvsjö)	297	297	0
Farsta föreningsråd (Farsta gård)	950	1 150	-200
Folkets Husby (Husby Träff)	900	900	0
Föreningen Folk (Röda Korset i Skärholmen)	600	600	0
Föreningen Folkkulturcentrum (Hjorthagens kulturhus)	800	800	0
Föreningen Jakobsbergs gård (Jakobsbergs gård)	600	600	0
Föreningen Midsommargården (Midsommargården)	1 000	1 000	0
Föreningen Mäster Olofsgården (Mäster Olofsgården)	1 450	1 450	0
Föreningen Skeppsholmsgården (Skeppsholmsgården)	950	950	0
Föreningen Södergården (Södergården)	1 400	1400	0
Föreningen Timmermansgården (Timmermansgården)	1 350	1 350	0
Husby hantverkshus ideella förening (Husby gård)	750	750	0
Hägerstensåsens medborgarhusförening	710	710	0

	Grundstöd 2019	Grundstöd 2018	Grundstöd skillnad
Järva folkets park (Eggeby gård)	880	880	0
Kista SC KFUK-KFUM (Akalla by)	600	600	0
Kista Träffs föreningsråd (Kista Träff)	1 050	1 400	-350
Kristinehovs malmgårds ekonomiska förening (Kristinehovs malmgård)	700	700	0
Maria-Högalids föreningsråd (Hartwickska huset)	500	500	0
Medborgarhusföreningen Trappan i Vällingby (Trappan)	1 000	1 100	-100
Nya Rågsveds Folkets hus	1700	1 700	0
Off-Stockholm (Kaskad)	0	0	0
Rinkeby Folketshusförening (Rinkeby Folkets Hus)	1850	1 850	0
Sköndals Allaktivitetshus (Sköndalsgården)	500	500	0
Spånga medborgarhusförening (Spånga Folkan)	500	550	-50
Stiftelsen Birkagården (Birkagården)	1 850	1 850	0
Årsta Folketshusförening (Årsta Folkets Hus)	900**	900**	0
Åsö föreningsråd (Pumpan)	850**	850**	0
Östermalms föreningsråd	1 200**	1 200**	0
Summa	28 677	31 077	-2400

* ABF har dragit tillbaka sin ansökan för 2019.

** Flerårigt stöd beviljat vid tidigare beslut.

Medel för senare fördelning

Förvaltningen föreslår att 2 030 000 kronor reserveras för senare fördelning samt reserverade medel för drift av Tensta Träff i ny regi.

Administration och utveckling

Budget för administration och utveckling beräknas till 250 000 och avser kostnader för den bokningsadministration som hanteras av idrottsförvaltningen.

Bilaga 1.

Förslag till fördelning 2019

Tabell över fördelningen av de tre delstöden: grundstöd, kompensationsersättning och investeringsstöd, i förhållande till 2018.

Bilaga 2.

Fördjupad information om de enskilda stödmottagarna samt motiveringar till förvaltningens ställningstaganden.